

Sivistysvaliokunta

Lakialoite laiksi Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskunnan asettamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Lakialoite laiksi Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskunnan asettamisesta (LA 78/2017 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtaja Kari Ilmonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori (emeritus) Pentti Arajärvi, Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiö
- asiamies Petra Kouvonon, Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiö
- toiminnanjohtaja Hanna Heinonen, Lastensuojelun Keskusliitto

LAKIALOITE

Yhteiskunnan tulevaisuuden keskeinen voimavara ovat lapset. Mitä paremmin koulutettuja, terveempiä ja tasapainoisempia lapset ovat, sitä varmemmin myös kansakunnan tulevaisuus on valoisa. Suomen lapset voivat nykyisin keskimäärin ja historiallisesti katsoen paremmin kuin koskaan. Samaan aikaan monien lapsuus on kuitenkin onneton ja vaikea. Kohentamisen varaa on paikoin paljonkin, ja myös hyvissä tapauksissa voidaan aina pyrkiä parempaan. Tukea tarvitaan yhä enemmän niin perheissä ja yhteisöissä kuin yhteiskunnassa laajemminkin. Lapsen aseman hyvän kehityksen tulee jatkua.

Eduskuntaryhmät pitävät tärkeänä, että eduskunta juhlistaa Suomen itsenäisyyden satavuotisuutta lasten hyvinvointia ja yhdenvertaista kehitystä tukevalla juhlapäätöksellä. Päätöksellä tuettaisiin säätiötä, jonka tehtävänä on vaikuttaa lasten aseman kaikenpuoliseen kohenemiseen kehittämällä ja ylläpitämällä tätä tavoitetta tukevia hyviä toimintoja. Tuki on tarkoituksenmukaista suunnata paitsi lapsille myös lapsiperheille ja lasten kanssa työskenteleville viranomaisille ja palveluntuottajille.

Juhlapäätöksen myötä eduskunta osallistuu Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr:ksi muutettavan säätiön kehittämiseen. Tämä tapahtuu sekä kartuttamalla merkittävästi säätiön pääomaa, jolloin säätiö voi pääoman tuotolla turvata pitkäjänteisen toiminnan, että asettamalla säätiölle valtuuskunta. Valtuuskunnan tehtävänä on seurata, tukea ja edistää säätiön toimintaa. Säätiön sään-

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2017 vp

töjen mukaan eduskunnan asettama valtuuskunta valitsee säätiön hallituksen jäsenet ja varajäsenet ja voi erottaa nämä kesken toimikauden.

Säätiön uudistettujen ja tarkennettujen sääntöjen mukaan säätiön tarkoituksena on edistää ja tukea Suomessa asuvien lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja asemaa sekä hyvää tulevaisuutta. Säätiö edistää ja tukee myös vanhemmuutta sekä lasten kasvuoloja ja kasvatusta.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö tekee arvioita ja julkaisee tutkimuksia ja selvityksiä ja niiden arviointeja. Säätiö selvittää tutkitusti parhaita käytäntöjä ja edistää niiden käyttöä ja hyödyntämistä. Toimintatapana on pyrkiä parantamaan olemassa olevia palveluja ja suunnata palvelujen kehitystä tieteelliseen näyttöön perustuen vaikuttavammaksi ja näin tukea vanhemmuutta sekä palvelujen tuottajia ja järjestäjiä.

Säätiö voi myös kouluttaa ja jakaa tietoa lasten kanssa työskenteleville ja tiedottaa hyvistä tutkimuksista menetelmistä. Samoin se voi koota lasten kanssa työskenteleviä ja lapsuutta tutkivia yhteistyöhön. Säätiö voi myös osallistua muiden toimijoiden harjoittamaan yhteistyöhön. Edelleen säätiö voi tukea ja antaa ohjausta perheiden sisäisten suhteiden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Säätiö voi myös antaa apurahoja ja avustuksia tieteelliseen tutkimukseen, joka edistää säätiön tarkoitusta ja tavoitteita. Näin saadaan uutta tieteellisesti tutkittua tietoa vanhemmuuden ja lapsiperheiden aseman ja kasvuolojen kehittämiseksi.

Säätiön toiminnan rahoitus järjestetään Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden kunniaksi säätiölle lahjoitettavalla valtion omaisuudella. Käytännössä lahjoitus toteutetaan luovuttamalla säätiölle valtion omistuksessa olevia osakkeita enintään 50 miljoonan euron arvosta. Säätiön käyttöpääomana toimii mainitun omaisuuden tuotto ja muut tuotot, joita säätiö voi toiminnassaan saada.

Säätiön toiminnasta ja taloudesta on tehtävä säätiölain mukainen tilinpäätös ja toimintakertomus. Ne on toimitettava paitsi säätiön hallitukselle myös valtuuskunnalle ja valtuuskunnan kertomuksena eduskunnan puhemiesneuvostolle. Valtuuskunnan kertomus voi sisältää muitakin toimintaa koskevia havaintoja. Valtuuskunnan kertomuksen käsittelystä eduskunnassa päättää puhemiesneuvosto.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Käsiteltävänä oleva lakialoite LA 78/2017 vp sisältää eduskuntaryhmien yhteisen aloitteen Suomen satavuotista itsenäisyyttä juhlistavaksi päätökseksi. Juhlavuodelle sopivalla tavalla juhlapäätös katsoo tulevaisuuteen kohdistamalla vaikutuksensa lapsiin, jotka ovat yhteiskunnan keskeinen voimavara. Juhlapäätöksen taustana on Suomessa asuvien lasten hyvinvoinnin polarisoituminen. Suuri osa lapsista ja perheistä voi nykyään paremmin kuin ennen. Samanaikaisesti meillä on kuitenkin kasvava joukko huonosti voivia lapsia. Sivistysvaliokunta pitää juhlapäätöksen kohderyhmää erittäin tärkeänä ja sen valintaa onnistuneena.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2017 vp

Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr:n (Itla) pääomaa kartutetaan merkittävästi ja säätiölle asetetaan eduskunnan keskuudestaan valitsema valtuuskunta. Sen tehtävänä on seurata, tukea ja edistää säätiön toimintaa. Säätiön sääntöjen mukaan valtuuskunta valitsee säätiön hallituksen jäsenet ja varajäsenet ja voi erottaa nämä kesken toimikauden. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr:n säännöt on uudistettu ja vahvistettu Patentti- ja rekisterihallituksessa marraskuussa 2017.

Säätiön tarkoituksena on sääntöjen 2 §:n mukaan edistää ja tukea Suomessa asuvien lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja asemaa sekä hyvää tulevaisuutta. Säätiö edistää ja tukee myös vanhemmuutta sekä lasten kasvuoloja ja kasvatusta.

Säätiö toteuttaa tarkoitustaan saattamalla vanhempien, palveluntuottajien ja päätöksentekijöiden ulottuville tieteellisesti tutkittua tietoa, jolla on osoitettu olevan vaikutusta kasvatukseen, huollon ja koulutuksen sekä laajemminkin lasten elämänolosuhteita koskevan toiminnan ja päätöksenteon parantamiseen ja kehittämiseen. Tarkoitus on näyttöön perustuvan tiedon avulla tehostaa lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvia palveluja. Toiminta-ajatusta voidaan verrata terveydenhuollon ns. käypä hoito -suosituksiin, joilla pyritään ohjaamaan terveydenhuoltoa tehokkaampaan toimintaan ja parantamaan hoidon laatua.

Säätiön ensisijainen tehtävä on edistää tutkitun tiedon soveltamista käytäntöön. Säätiö ei itse tuota palveluja, joita julkinen valta tai muut palvelun tuottajat tarjoavat lapsille ja lapsiperheille. Säätiö ei myöskään rahoita näitä palveluja. Säätiö käyttää toiminnassaan olemassa olevaa kansallista ja kansainvälistä tutkimusta, joka on sovellettu Suomen olosuhteisiin. Säätiö voi myös harjoittaa omaa tai rahoittaa ulkopuolista tutkimusta. Mahdollinen oma tutkimustoiminta on luonteeltaan lähinnä saatua tutkimustietoa täydentävää.

Säätiön toiminnan kannalta keskeistä on sen tuottaman tiedon saaminen perheiden, palveluntuottajien ja päättäjien ulottuville. Siksi säätiön tiedotustoiminta, yhteistyö lasten parissa toimivien kanssa ja säätiön antama koulutus ovat tärkeä osa toimintaa. Säätiö voi paitsi järjestää koulutusta eri puolilla maata myös pyrkiä yhteistoiminnalla, neuvottelutilaisuuksilla ja muulla vastaavalla toiminnalla vaikuttamaan erityisesti kuntien ja mahdollisesti perustettavien uusien maakuntien päättäjiin ja viranhaltijoihin. Koulutuksen tai tiedotuksen suhteen säätiö välttää tekemästä päällekkäistä työtä, mutta saattaa käyttää hyväksi olemassa olevia koulutus- ja tiedotusrakenteita.

Säätiön ensi vuoden toiminta painottuu vanhemmuuden tuen ohjelmaan ja kasvun tuki -tietolähteen (www.kasvuntuki.fi) tunnetuksi tekemiseen. Se sisältää näyttöön perustuvaa tietoa ja ohjeita erityisesti vanhemmille kasvatuksen työmenetelmistä ja luo kunnille edellytyksiä ottaa käyttöön näitä työkaluja. Toiminta on osa sosiaali- ja terveysministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaaman Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman perhekeskusmallia.

Valiokunnan arvion mukaan säätiön tulee vuoden 2018 aikana keskittyä alkuvaiheen strategiaan suunnitteluun ja johtamiseen. Toiminnan tulevaisuuden visioinnissa on huomioitava, millainen toiminta tuo erityistä lisäarvoa lasten ja perheiden hyvinvoinnille. On tärkeää ymmärtää toiminnan laaja-alaisuus ja luoda sen mukaisesti säätiölle pitkäjänteisesti toimivat rakenteet. Sijoitusstrategian ja toiminnan strategian yhteensovittaminen edellyttää huolellista asiaan perehtymistä ja suunnittelua. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että lapsi- ja perhejärjestöjen laaja-alaista ja

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2017 vp

pitkäaikaiseen kokemukseen perustuvaa asiantuntemusta ja osaamista hyödynnetään säätiön toiminnassa.

Sivistysvaliokunta on vakuuttunut siitä, että uuden valtuuskunnan, säätiön hallituksen ja säätiön tieteellisen neuvottelukunnan sekä yhteiskunnan ja tieteellisen yhteisön kesken käytävä laajapohjainen keskustelu tulee tehokkaasti suuntaamaan toiminnan kehittämistä säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi eli tukemaan lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja asemaa sekä hyvää tulevaisuutta.

Suomen itsenäisyyden juhluvuoden teemana on Yhdessä — Tillsammans. Tarjoamalla lapsillemme tasa-arvoiset, hyvät mahdollisuudet kasvaa ja kehittämällä lastemme hyvinvointia, osaamista ja osallisuuden tunnetta luomme yhdessä paremman tulevaisuuden kaikille. Lakialoitteesta ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää aloitetta erittäin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Sivistysvaliokunta ehdottaa lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Lain nimike

Käsiteltävänä olevaan lakialoitteeseen sisältyy lakiehdotus Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskunnan asettamisesta. Lakiehdotuksen 5 §:ssä ehdotetaan annettavaksi eduskunnan suostumus säätiön pääomittamiselle. Säätiölle voidaan luovuttaa vastikkeetta enintään 50 miljoonan euron arvosta valtion omistamia osakkeita. Sivistysvaliokunta ehdottaa, että tämän pykälän asiasisältö otetaan huomioon myös lain nimikkeessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna lakialoitteeseen LA 78/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön valtuuskunnan asettamisesta ja säätiön pääomittamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2017 vp

1 §

Valtuuskunnan valinta

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä keskuudestaan Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr:n valtuuskuntaan yhdeksän jäsentä ja yhtä monta varajäsentä noudattaen, mitä eduskunnan toimielinvaalista säädetään.

2 §

Toimikausi

Valtuuskunnan toimikausi alkaa, kun se on valittu, ja jatkuu, kunnes uusi valtuuskunta on valittu.

3 §

Valtuuskunnan järjestäytyminen

Valtuuskunnan jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

4 §

Valtuuskunnan tehtävät

Valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet osallistuvat säätiön toimintaan sen säännöissä määrättyllä tavalla.

Valtuuskunta antaa vuosittain säätiön toiminnasta kertomuksen eduskunnan puhemiesneuvostolle.

5 §

Lahjoitus

Säätiölle voidaan luovuttaa vastikkeetta enintään 50 miljoonan euron arvosta valtion omistamia osakkeita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lahjoitus on verosta vapaa.

6 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Säätiön ensimmäinen valtuuskunta asetetaan vuoden 2018 valtiopäivillä.

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2017 vp

Helsingissä 28.11.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuomo Puumala kesk
varapuheenjohtaja Sanna Lauslahti kok
jäsen Li Andersson vas
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikaela Nylander r
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Jani Toivola vihr
jäsen Pilvi Torsti sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine